

Bojary - Pozostałości drewnianego Białegostoku

Współrzędne: Szerokość - 53.135238, Długość - 23.172998

Bojarowie w Wielkim Księstwie Litewskim byli stanem pośrednim pomiędzy szlachtą a włościanami. Wyróżniano pośród nich trzy kategorie (wg stopnia zamożności): - bojarów pancernych, zobowiązanych do służby wojskowej, -putnych będących na usługach możnych panów, pełniący u nich funkcję poborcy podatkowego lub gońca i -turemnych -pełniących służbę przy zamkach i miejscach warownych.

Niewiele wiadomo o początkach tej białostockiej osady. Kartografowie i historycy odczytują jej układ przestrzenny z porównania planów i map, które dla tego terenu sporządzane były od XVII w. W 1749 roku Jan Klemens Branicki, lokując "Nowe Miasto", włączył w granice Białegostoku część Bojar. Był to pas ziemi, ciągnący się wzdłuż dzisiejszej ulicy Warszawskiej. Kolejne rozszerzenia granic miasta przeprowadzone zostały w latach 1877 i 1897. W ich wyniku całe Bojary - położone pomiędzy ulicami Warszawską, Sienkiewicza, Skorupską i torami kolei poleskiej - włączone zostały w przestrzeń miejską. Dzielnica ta była bezcennym świadectwem historii Białegostoku. Nadzwyczaj ciekawy jest w niej układ ulic- dawnych dróg. Jedna z nich - Skorupska, której jedynie fragment zachował się do dziś, w latach 1569-1795 pokrywała się z granicą pomiędzy Wielkim Księstwem Litewskim i Koroną. **Ulica Kraszewskiego**, której początków możemy doszukiwać się w 1514 roku, była historycznym traktem, wiodącym do bazylińskiego klasztoru w Supraślu. **Ulica Gliniana** to droga prowadząca przez dawne wyrobiska, powstałe po wydobywaniu surowca do produkcji cegieł. Innym świadectwem historii, dziś szcążkowo zachowanym, był układ parceli. Odczytać z niego można było zarówno gęstość zaludnienia, jak też zajęcia i powinności zamieszkujących tu ludzi. Zabudowa tej dzielnicy przez całe dziesięciolecie nie wzbudzała należytego szacunku wśród konserwatorów, architektów i władz miejskich. Nie dostrzegali kulturowego nawarstwienia, które miało swe odbicie w istniejących tu budynkach.

Była to zabudowa, która powstawała od drugiej połowy wieku XIX w. Przeważnie były to parterowe, drewniane domy, które w wielu przypadkach możemy traktować jako przykłady mieszczańskich dworców. Od końca XIX wieku i w okresie międzywojennym powstawały nieliczne kamienice czynszowe między innymi przy ulicach Kraszewskiego, Słonimskiej i Sobieskiego oraz modernistyczne wille przy ulicach Kraszewskiego Słonimskiej i Starobojarzkiej.

Bojary - Pozostałości drewnianego Białegostoku

Od połowy lat 70. XX wieku rozpoczęto planowe wyburzanie tej dzielnicy, czego efekty możemy dzisiaj obserwować. Mimo wielu planów i prób zachowania tej historycznej i unikatowej tkanki miejskiej, nie udaje się ich zrealizować. Obecnie bloki mieszkalne dochodzące do pięciu kondygnacji systematycznie zajmują miejsca starego budownictwa. Jest to z punktu widzenia ekonomii prawidłowy zabieg, ale czy w ten sposób nie tracimy czegoś więcej, co już nigdy nie wróci? Najczęściej przekonujemy się o tym za późno. Miejmy jednak nadzieję że pozostawione obiekty nie znikną z tej dzielnicy, a te które niszczyją odzyskają dawny blask.

Informacje do zaczerpnięte z ciekawej publikacji "Białystok Przewodnik historyczny" autorstwa Andrzeja Lechowskiego

Unikalne pocztówki przedstawiające drewniane zabudowania Bojar i inne obiekty Białegostoku na przestrzeni kilku okresów historycznych można zobaczyć na specjalnej stronie [Archiwalne Podlasie](#).